

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY



ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК LI. Ч. 69. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 10, квітня 1943

No. 69. Jersey City, N. J., Saturday, April 10, 1943.

VOL. LI

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.
П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America,
FIVE CENTS elsewhere.

Президент Рузвелт Заморожує Платні й Ціни

Щоби здержати інфляцію і вдержати ціни на харчі і товари на теперішній висоті, чи їх ще зменшити, президент Рузвелт проголосив силою своєї виконаної влади розпорядок, яким заборонив підвищити понад 15% тих платень, що існували 1. січня 1941 року. Ось ці підвищення, згідно з т. зв. „Литл Стіл“ формулою, мали вирівнати ту злишку цін, яка заіснувала між січнем

1941 і травнем 1942. Так само заморожено ось тим розпорядком ціни на харчі і товари. Та в обидвох випадках будуть узгляднені винятки. Розпорядок забороняє теж зміну праці для вищого зарітку. Крім цього президент додається ще вищих податків, щоби зужити в той спосіб надмір готівки, що її тепер так багато серед загалу.

ЗБИТО 37 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ

3 98 японських літаків, що пробували атакувати американські позиції в Гвадалканал, знищено 37, при чому американці втратили 7 літаків. Комунікат маринарки подає, що це була одна з найбільших повітряних битв на Соломонських островах.

МОЛОДА ЛІКАРКА-УКРАЇНКА

В університеті в Торонто дістала докторський диплом в січні цього року Дора Палинчук, свідомо й діяльна канадійська українка, якої батько походить з Буковини, а мати з дому Вишинських-Мишугів, родом з Виткова Нового. Усі школи кінчила з найкращим успіхом, а „скалершип“ з Саскачеванського університету допоміг їй покінчити студії. Тепер працює в „Віменс Каледж Госпитал“ і бажає вступити як лікар до канадійської армії, в якій уже служать її два браття-учителі. Її сестра Ганя є учителькою. Інж. Богдан Зелений, згадуючи за це в канадійським „Новім Шляху“, підносить цілком слушно заслуги родичів-патріотів, що тяжко працювали, а таки дали всім дітям вищу освіту.

„ОБЩЕ-РУССКИЙ КОНГРЕС“ ВІДЛОЖЕНИЙ

Головний уряд Общества Русских Братств, що є головним організатором „Русского Конгресу“, який мав відбутись в Нью Йорку 28. квітня, заявився за те, щоби цей конгрес відложити на день 14. червня, щоби краще до нього підготувитись. Конгрес має заявитись, щоби „Подаремна Русь“ — була злучена з Советами.

УКРАЇНСЬКІ СТРАТИ

Згинули за морем такі канадійські українці: сержант-летун Микола Кулик, сержант-летун Василь Костишин, сержант-летун Олександр Свідерський, сержант П. Х. Омиляновський, Михайло Каллик, Степан Козак.

„НАВІТЬ БОГ НЕ РОЗДІЛИТЬ МАТУШКИ РОСІЇ“

Появилася нова книжка „Між громом і сонцем“ Вінсента Шіна (BETWEEN THE THUNDER AND THE SUN, by VINCENT SHEEN). У ній він згадує за розмову, яку мав на французькій Рів'єрі з російським великим князем Дмитрієм, при барі в касині гри в Каннах. Зійшла мова на „самостійну Україну“ у зв'язку з проголошеною тоді заявою великого князя Володимира, претендента на російський царський престол, з якої можна було вносити, що він готов погодитись з тим, що Україна мада би бути окремою державою. На те великий князь Дмитрій, як пише Шін, відповів довгим патріотичним монологом, який закінчив так, що „...ніяка сила на суші й морі, ні Гітлер, ні навіть сам Бог, не зможуть розділити Матушку Росію... Україна була нероздільною частиною Росії без огляду на те, який був у Росії режим; і щоби не сталось в Європі, ніщо не може усунути єдинства Росії“. Таке сказавши, пише Шін, великий князь щось трохи збентежився, маючи чужинця перед собою, і нахилився через стіл, сказав поважно: „Та, прошу вас, майте на увазі, що я не є большевиком“.

„СХІДНІ КРЕСИ“ І БРИТАНІЯ

„Дзєнник Польскі“, урядовий польський орган, що виходить у Лондоні, надрукував ряд артикулів, в яких пробує „доказувати“, що „життєва лінія“ британської імперії вимагає того, щоби Польща була відбудована в старих границях. Каже, що „без східних земель“ вона не є спосібна „до самостійного життя“.

ПОЛЯКАМ ЗАГРАНИЦЕЮ НЕ ВІЛЬНО МОВЧАТИ

Такими словами відзивається бюлетен Світового Союзу Поляків теж і до американських поляків, взиваючи їх повести пропаганду за те, щоби „східні креси“ остали при Польщі.

ДАЛЬШИЙ АЛІАНТСЬКИЙ НАСТУП У ТУНІСІ

АЛІАНТСЬКА ГОЛОВНА КВАРТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Бритійська перша армія в північній Тунісі поступила в четвер п'ять миль уперед, абиваючи німців назад кілька миль на дорозі між Беджою й Меджез-едь-Бабом. Тимчасом восьма британська армія посунулася за день на 15 миль, уперед по побережжю від

Ваді ель Акаріт, а американські війська наступають далі в секторі Макнасі-Мезуна.

Аліантські летуни з північної Африки зробили рейд на міста Неаполь, Мессину й Палермо. За один день вострілили вони в боях з ворогом 14 літаків і стралили самі тільки один літак.

НА ТЕМУ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ЗГОДИ І СОВЕТІВ

В польській газеті „Америка-Ехо“ з 21. березня згадується за якогось польського редактора з Аргентини, що пише, що „болюча дійсність“ буде тою, що „змусить погодитись“ поляків з українцями і українців з поляками, хоч українці будуть при тому кричати „до чорта з ляхами“, а поляки „де біди з тими гайдамаками“... Проте „тверда дійсність“, каже він, буде таку робити своє.

В згаданій газеті пишеться теж багато про відому статтю советсько-українського письменника Корнійчука, котрого польський редактор навіть не вміє правильно назвати. З приводу виступу советського оборонця Корнійчука в справі Західної України, польський „оборонець“ поділив українців як „братній нарід“ на таких, що „чистять чоботи Сталінови“ і глядять на Москву, та тих, що „служать вірно Гітлерови“ і глядять на Берлін. Зробивши собі такий поділ, каже, що „самостійної української політики нема, та не знати, чи коли буде“. З письма виходить ясно, що булаб українська „самостійна політика“ тоді, якби вона „вірно служила Варшаві“... Знов такої української політики, що служить тільки Києву, польський „демократ“ нігде не додає просто тому, бо така йому не потрібна, як і Берлінови та Москві...

В цій газеті ще якась читачка з Клівленд ставить польським дипломатам за взір Людмилу Павличенко і каже, що ці дипломати повинні від неї навчитись, як робити політику. Пише так: „От як Совети вміють робити політику. Тепер обстають за українцями і перетягають їх на свою сторону. Недавно була тут та советсько-українська героїня, що мала застрілити 300 німців. Ніхто не знає, чи хоч одного застрілила, але то знаємо, що зробила тут Советам знамениту пропаганду, що пішла між тутешніх українців і своє зробила, хоч не була дипломаткою“.

ІДЕН ЗАПРОШУЄ ГОЛА ДО АНГЛІЇ

ЛОНДОН. — Антоні Іден, британський секретар заграничних справ, вложив у парламенті звіт за своєї подорожі до Злучених Держав і Канади. Підчас промови заявив він, що він запросив американського секретаря стейту Кордеза Гола відвідати цього літа Англію, або повести далі переговори про нововійні справи.

Іден сказав теж, що Америка й Англія погоджуються щодо французької політики. Він запевняв, що Америка й Англія хочуть передовсім визволення народів в окупованих краях.

НІМЕЦЬКІ ПРИГОТОВАННЯ НА ВИПАДОК ІНВАЗІЇ

СТОКГОЛЬМ. — Німецький уряд видав розпорядок, на основі котрого всі німці-мужчини, що не є на фронті, обов'язані навчитись стріляти. Зарядження приписують загально страхови перед аліантським наїздом Європи.

ПЕРШІ ПОЛЯКИ В АМЕРИЦІ

У вересні має припадати 335-літня річниця прибуття до Америки перших польських колоністів, що мали прибути у вересні 1608 року до Джеймстаун в Вірджинії на кораблі „Гад Спід“ („Щастя Боже“), якого капітаном був Джан Смит та який був власністю Вірджинія Компані оф Лондон. Замітне, що капітан Смит мав бути, між іншим, в Коломні, де пізнав „Яна Богдана“, що був одним з тих перших польських колоністів, яких було шість. Ось той „Богдан“ щось дуже нагадує українське прізвище, особливо, коли зважити, що походить з Коломні, та що це було тому понад 300 років. Вістка про тих колоністів була поміщена в 1831 році в лондонській польській газеті „Весьці Польске“, що її видавали польські повстанці, що втікли до Англії по здушенні Росією польським повстанню. Бюлетен Фундації Пулаского, що про це все згадує, взиває американських поляків до торжественного відсвяткування цієї події сперед 335 років.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

(Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.)

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За Перевиховання Світу

На конференції „Іституту виховної перебудови“, що відбулася в Ньюйорськмі університеті спільними заходами „Федерального комітету для виховної перебудови“ і „центрально і східно-європейської плянної ради“, що представляє Польщу, Чеховловаччину, Югославію й Грецію, піднесено преважне для майбутнього мира питання: виховання повоєнної Європи.

Є це вже четверта справа, яку з боку Об'єднаних Держав порушено останніми часами як справу, яку треба вирішувати міждержавним, чи міжнародним, способом. Правда, справа біженців, справа харчів і права спільної монетарної системи — як економічні справи — є безсумнівно важні питання повоєнної відбудови, без вирішення яких навіть не можна братися до економічного усталення повоєнного світу. Однак з другого боку, як можна братися до повоєнної відбудови Європи, а затим і цілого світу, з цілями постійного замирення на оці, коли в Європі, чи в світі, ще далі будуть існувати пережитки тих духових наставлень, що їх насадили різні проти-демократичні течії? Простий розум каже, що, як тоталітарні режими приготувалися до підбою, на-

щипленням відповідних душевних наставлень, так і проти-тоталітарні системи мусять починати відбудову світа від нищення цих душевних наставлень. Без такого перевиховання світ ждати може тільки ще один Версай, а за тим третя світова війна.

Нема й мови, що головна роль в цьому перевихованні світа припадає найбільшій демократії світа, Злученим Державам. Припадає ця роль їм не тільки завдяки їх матеріальним засобам, без яких будь-що-будь навіть виховання неможливе, та завдяки їх великому досвіді в демократичному вихованні, але й ще більше завдяки тому, що Злучені Держави може одинокі мають репутацію в світі, що вони поведуть повоєнне перевиховання не для своїх дрібних інтересів, але безінтересовно, принаймні більше безінтересовно, як це може контранебудь інша держава.

Прушиньські, Васілевська і У. Щ. Вісті

Десь у Лондоні, де живе велике число польських політичних емігрантів, має знаходитись теж і вшехполяк Ксавери Прушиньські, відомий україножер. Ось той Прушиньські написав собі в лондонській газеті „Вядомосці Польске“ щось там проти нас, себто проти „Свободи“. А хто не є цілковитим анальфаетом щодо українсько-польських справ, той

може відразу відгадати, що може написати Прушиньські про становище „Свободи“ до української справи, себто до справи визволення українського народу спід різних окупацій, а в тому і спід Польщі. Таж не написав би нічого іншого від того, що писали про це вшехполяки весь час, а саме, що цілий український визвольний рух це „німецька інтрига“, що українці „служать німцям“, та що „нацистівськими агентами“ є ті всі, що не хочуть, щоб український нарід ще й по тій війні ходив знову в ярмі.

Отже таке написав вшехполяк Прушиньські, змішав це для певних цілей з „Свободою“, а польська комуністка Ванда Васілевська, що тепер є у Москві, виступила ніби в обороні українського народу. Але і вона проти „Свободи“. Теж і для неї „Свобода“ є ніщо інше, а тільки „фашистський листок“. Теж і вона, на зразок вшехполяків, що відділювали „лещівки людек рускі“ від українського проводу і українських часописів, відділює думку „Свободи“ від думок „міліо-

нів українців“, що з нею не годяться.

Малоб нас те все цікавило, бож чогось іншого не можливо сподіватись від вшехполяка Прушиньського чи від польської комуністки Васілевської. Прушиньські проти нас, бо хоче, щоб Польща далі держала в неволі український нарід. І тільки тому не „відає“ Сталінови західно-українських земель. Васілевська проти нас, бо хотілаб віддати Сталінови не тільки Галичину, але й цілу Польщу. Йй менше залежить на тому, чи Галичина, згл. ціла Західня Україна, буде в українських чи польських руках. Вона хоче, щоб вони були в комуністичних руках. Та до Васілевської прилучились з великим шумом комуністичні „Українські Щоденні Вісті“ з Нью Йорку. Покликуючись на вшехполяка і польську комуністку і собі пишуть, що „Свобода“ представляє „український народ союзником гітлерівської Німеччини“.

Що У. Щ. Вісті пишуть про „Свободу“ так, як пишуть вшехполяки і польські комуністи, то це правда. Затє інакше представляється справа з тими „міліона-

ми українців“, колиб хто хотів знати правду, що вони думають. Васілевська і Прушиньські зовсім не дбають за справжню долю і волю українського народу. А большевицькі У. Щ. Вісті віддалиб не тільки весь український нарід під комуністичну диктатуру Москви, але навіть, якби могли, то віддалиб і цілу Америку, словом — цілий світ. Знову „Свобода“ виходить з того заложення, що так як нарід в Америці цінить високо ідеали свободи і заніщо їх не міняє, так і український нарід, що відомий з своєї любови до свободи, теж як би тільки мав змогу, не піддавсяб ніякій чужій владі й ідеології а забажав би жити своїм власним і вільним життям. „Свобода“ є тої думки, що України не повинен ніхто роздавати, що нею не повинен ніхто торгувати, ні Німеччина, ні Польща, ні Росія. Україна повинна мати свою власну владу. І свої власні демократичні порядки, а не накинених чужо комуністичну диктатуру. У. Щ. Вісті, їхній комуністичний центр, як і такі як Васілевська, думають інакше. Для них Україна обовязково мусить бути надалі комуністичною і в московському ярмі. Знову Прушиньські хотів би затягнути хоч частину України під Польщу. Так якжеж вони можуть бути з „Свободою“, яка цього всього українському народови не бажає? І яка вірить, що український нарід, якщоб мав вільне слово, сказав би те саме, що говорить „Свобода“. Таж в Україні живуть такі самі люди як і в Америці! Комунізм хіба не вирвав їм з душі найсвятіших людських почувань!

ОРГАН „СОЄДИНЕННЯ“ ЗА ПЛЕБІСЦИТ

„Американски Русські Вестник“, орган „Соєдиненія“, є за основання такої „народної організації“, яка бороласяб тут на американській землі за те, щоби на Закарпаттю був переведений плебісцит, та щоб сам нарід рішив про те, чого собі бажає. Пише, що це є згідне з постановами Атлантийського Чартеру.

**ДИСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ**

ПОТРІБНО ДОСВІДЧЕНИХ ОПЕРАТОРОК до шиття сукноок. Постійна праця, сприятливі робітничі умови. Висока платня. Голосіться до: 67-9

A. H. MONHEIM
445 — 54th St., West New York, N.J.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідства.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14.
GRamercy 7-7897
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обсягн.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00
—FOR VICTORY: BUY BONDS—

ЗАТОНУВ З КОРАБЛЕМ

Андрій Туленко, капітан американської торговельної флотії, учасник першої світової війни, що встиг був виратувати свій корабель декілька разів перед ворожими бомбами, пішов на дно разом з кораблем, сторпедованим німецькою субмариною. Виратувавшись моряки донесли про його смерть матері та дружині. Його родичі походили з Пряшівщини.

МИРОН ЛИТВІН І СИН**УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й околицю**МИХАЙЛО НАСЕВИЧ**

cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL—
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН

і вище
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646